

2023/05/31

Į Lietuvą grįžtančių daugiau nei išvykstančių: ekspertai aiškinosi priežastis

MIC „Renkuosi Lietuvą“

Diskusijos įrašą galite rasti čia: https://youtu.be/hk26wtq3O_I

Pirmą kartą nuo Nepriklausomybės atkūrimo Lietuvoje stebima migracijos teigiamo balanso tendencija – jau trejus metus iš eilės Lietuvos piliečių grįžta daugiau, nei išvyksta. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. į šalį grįžo 14 352 gyventojų – 13 proc. daugiau, nei išvyko. Kokios priežastys lemia augančią grįžtančiųjų namo bangą, įvertino migracijos, ekonomikos bei sociologijos ekspertai.

Pasak Tarptautinės migracijos organizacijos (angl. k. International Organization for Migration – IOM) Vilniaus biuro vadovo Eitvydo Bingelio, Lietuvos gyventojų migracija nėra kažkuo išskirtinė – žmonės migruoja visame pasaulyje, o Europa yra vienas didžiausių tarptautinės migracijos regionų.

„Skaičiuojama, kad šiuo metu pasaulyje tarptautinių migrantų yra daugiau nei 281 mln., tai yra apie 3-4 proc. visos žmonijos populiacijos. Migraciją skatina ne tik išaugęs žmonių mobilumas, bet ir tam sudaromos palankios sąlygos: pavyzdžiui, Europos Sąjungoje migrantams suteikiama galimybė persikelti turimą socialinį draudimą į kitą šalį, taip pat naujas galimybes atvėrė pandemijos metu išpopuliarėjęs nuotolinis darbas, kai vis mažiau svarbu, iš kurios pasaulio vietos dirbti“, – nuotolinėje diskusijoje „Visur gerai, bet namie geriausia: kodėl daugiau lietuvių grįžta, nei išvyksta“ komentavo E. Bingelis.

Jo teigimu, Lietuvos piliečius grįžti į tėvynę skatina skirtingos priežastys – ne tik gerėjanti ekonominė situacija, bet ir šalyje labiau prieinamos, palyginti su kitomis valstybėmis, švietimo bei sveikatos priežiūros paslaugos. Grįžtama ir dėl artimųjų bei turimo socialinio rato.

Auganti šalies ekonomika davė teigiamą impulsą

Diskusijoje dalyvavusi Lietuvos prekybos įmonių asociacijos direktorė Rūta Vainienė pabrėžė, kad šalyje gerėjanti ekonominė situacija yra viena iš kertinių priežasčių grįžti išvykusiems tautiečiams.

„Tos ekonominės priežastys, dėl kurių lietuviai anksčiau pasirinkdavo migraciją, iš esmės yra išnykusios. Lietuva itin sparčiai augo ir šiuo metu šalies gyventojų vidutinės pajamos yra priartėjusios prie Europos standarto, tad vykti į užsienį dėl didesnio atlygio nebėra didelio poreikio“, – sako R. Vainienė.

Paklausta dėl nekilnojamojo turto (NT) įperkamumo, kuris pastaruoju metu Lietuvoje yra sumažėjęs, ekonomistė pasiūlo įvertinti situaciją kitose šalyse, kur gerai apmokamus darbus turinčios šeimos neišgali susitaupyti net pradiniam būsto kredito įnašui: „Lietuvoje, nepaisant aukštų būsto kainų, yra galimybė gauti iš banko būsto kreditą tiek vienišiams, tiek žemesnes nei vidutines pajamas gaunantiems gyventojams. Juo labiau, kad turime itin patogią didmiesčių periferiją, tad nėra būtinybės gyventi miesto centre, kad pasiektum visas reikalingas įstaigas.“

Vis dėlto R. Vainienė sutinka, kad migracija yra neišvengiama – nemažai jaunimo renkasi studijas užsienyje ir yra labiau linkę dirbti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse.

„Tai yra globalizacijos efektas, kurį kaip šalis patiriame – galima ne tik išvykti, bet ir grįžti. Žmonės, grįžę su darbo užsienyje patirtimi, ypač jei jie yra laikomi savo srities ekspertais, yra vertinami ir Lietuvoje – mūsų šalyje veikia daug užsienio kapitalo įmonių, tad darbštūs žmonės gali susikurti norimas gyvenimo sąlygas, tam yra visos galimybės, nepriklausomai nuo žmogaus amžiaus“, – tikina ji.

Daugėja grįžtančių šeimų

Grįžtantys migrantai turi teigiamos įtakos ne tik šalies darbo rinkai, bet ir demografiniams rodikliams.

„Kasmet grįžta 15-20 tūkst. Lietuvos piliečių, kurie įsilieja į šalies gyvenimą. Dažniausiai grįžta jauni, 30-40 metų amžiaus asmenys, kurie įgyvendino savo tikslus užsienyje – užsidirbo, įgavo profesinės ir gyvenimiškos patirties, pamatė pasaulį. Tarp grįžtančiųjų nemažai yra šeimų su vaikais – per trejus metus jų išaugo 60 proc. Lietuvoje jie randa palankesnes sąlygas derinti darbą ir šeimą – turime vienas ilgiausių vaiko priežiūros atostogas, tėvai turi papildomų laisvadienių, o ir sveikatos paslaugos yra kokybiškos.“

Apklauskos rodo, kad potencialas dar neišnaudotas – daugiau nei 70 proc. užsienyje gyvenančių lietuvių neatmeta galimybės grįžti į Lietuvą, kas itin džiugina“, – nuotolinėje diskusijoje kalbėjo IOM įgyvendinamo projekto „Renkuosi Lietuvą“ vadovė Edita Urbanovič.

Jos teigimu, grįžtantys emigrantai yra itin naudingi ir Lietuvai, nes turi platesnę pasaulėžiūrą, atsiveža vakarietišką bendravimo kultūrą, naujų idėjų, atranda nišų naujiems verslams bei taip prisideda prie augančios gyvenimo kokybės Lietuvoje.

Reikia didesnio visuomenės palaikymo

Profesoriaus Boguslavo Gruževskio teigimu, norint paskatinti didesnę grįžtančiųjų srautą, reikėtų iš esmės keisti ir visuomenės nuostatas, neva grįžtantiesiems nepasisekė užsienyje, todėl jiems tenka grįžti į Lietuvą.

„Nemažai emigrantų bijo grįžti į Lietuvą, nes grįžimas vertinamas kaip nesėkmė. Kažkodėl turime tokį įsivaizdavimą, kad grįžimas visada turi būti sėkmingas – turi žmonės grįžti turtingi, su gerais automobiliais

ir pan. Lietuvai reikia ne to – reikia žmonių su vidine motyvacija dirbti, juos turime vertinti ne dėl turimo turto“, – sako Lietuvos socialinių mokslų centro direktorius.

Pasak jo, užsienyje gyvenančius lietuvius grįžti galėtų paskatinti ir papildomos finansinės paskatos – tokią programą jau 16 metų turi Estija. Šiuo metu pagalbą norintiems grįžti siūlo projektas „Renkuosi Lietuvą“ – teikiamos individualios konsultacijos, suteikiama naudinga informacija, bet tik informacijos nepakanka

„Norintiems grįžti kyla įvairių klausimų. Iš esmės grįžimas yra toks pat sudėtingas procesas, kaip ir išvykimas, ir jam reikia atitinkamai pasiruošti, įvertinti visas aplinkybes ir galimybes. Vis dėlto reintegracija būna sklandesnė, kai išvykę tautiečiai labai neatitrūksta nuo šalies gyvenimo – domisi įvykiais Lietuvoje, bendrauja su likusiais giminaičiais. Be to, visada yra galimybė pasitarti su „Renkuosi Lietuvą“ specialistais, taip pat turinčiais migracinės patirties“, – sako projekto vadovė E. Urbanovič.